

Pir Sultan'ın asıl adı Haydar'dır. Sivas ili, Yıldızeli ilçesi, Çırçır Nahiyesi Banaz Köyünde doğmuştur. Yaşamının büyük bölümü Sivas'ın Yıldızeli ilçesinin Çırçır bucağına bağlı Banaz köyünde geçti. İdam edilen Pir Sultan Abdal'ın ölümünün, 1547-1551 ya da 1587-1590 yılları arasındaki bir tarih olduğu sanılıyor. Bir Bektaşî ocağının Piriydi. Sosyal ve inanç isyanının başını çekmiştir. Bu olay, Kanuni Sultan Süleyman (1520-1566) ve Şah Tahmasap (1524-1576) zamanında olmuştur. Şah Tahmasap, Şah İsmail'in oğluydu ve adı Pir Sultan'ın şiirlerinde geçmektedir.

Pir Sultan Abdal, Alevi gelenekleri ve tarikat içinde yetişti. Hayati (Şah İsmail), Kul Hüseyin ve Kul Himmet'ten etkilendi. Şiirlerinde duru ve yalın bir dil kullandı. Ana konuları, aşk, tasavvuf ve kavgadır. Tekke ve tasavvufun kalıplarını aşip geniş bir halk kesimine seslenebildi. Medrese öğrenimi görmediği için, diğer bazı halk şairlerinin tersine, Divan Edebiyatı'ndan hiç etkilemedi.

Pir Sultan Abdal, Aleviler arasında Yedi Ulular olarak bilinen Yedi Ulu Ozan'dan birisidir. Genellikle Osmanlı bürokrasisine karşı tutumuyla bilinir. Değişlerinde eski Türk kültürünü ve Alevi inancını yansıtır. Ölümünün ve değişlerinin etkisiyle kolektif bir bilinç oluşmuş, onun adına birçok şiir, söz, anı oluşturulmuştur. Anadolu halk kültürünün yaşayan bir ögesi olarak görülmüştür.

Efsaneye göre, Pir Sultan, Hızır'a: "Gidip okuyacaksın. Paşa, hatta vezir olacaksın. Fakat beni asmağa geleceksin!" diye söylemiş. Pir Sultan Osmanlının zulmüne karşı ayaklandığında, Paşa olan Hızır, isyanı bastırmak görevine tayin olmuş. Pir Sultan Hızır tarafından tutuklanıp Sivas Toprak Kalesine konmuş ve idama mahkum edilmiştir.

Ötme Bülbül

Ötme bülbül ötme şen değil bağım
Dost senin derdinden ben yana yana
Tükendi fitilim eridi yağım
Dost senin derdinden ben yana yana

Deryadan bölünmüş sellere döndüm
Ateşi kararmış küllere döndüm
Vakitsiz açılmış güllere döndüm
Dost senin derdinden ben yana yana

Haberin duyarsın peyikler ile
Yaramı sarsınlar şehidler ile
Kırk yıl dağda gezdim geyikler ile
Dost senin derdinden ben yana yana

Abdal Pir Sultan'ım, doldum eksildim
Yemeden içmeden sudan kesildim
Zülfün kemendine kondum asıldım
Dost senin derdinden ben yana yana